

Transferit 1

Teknologioverføring for innovasjon

Forslag

Abelia, Norsk Industri, Norsk Olje og Gass og Tekna legger med dette fram et felles forslag om et program for teknologioverføring fra petroleumssektoren.

Programmet har vi valgt å kalle **Transferit 1**.

Petroleumssektoren er den viktigste motoren for utvikling av kompetanse og teknologi i Norge. Det gir samfunnet noen store muligheter som ikke har vært fullt utnyttet hittil.

Teknologi utviklet av norsk petroleumsindustri bør i større grad brukes for å skape vekst i andre næringer, som for eksempel fornybar energi, tjenestesektoren, havbruk, romfart og helse. Norge har behov for å skape vekst og produktivitet i andre næringer, sist påpekt i den nylig fremlagte produktivitetskomisjonens rapport. Flere politiske partier har tatt til orde for en slik utvikling.

Det foregår allerede i dag teknologioverføring, både til og fra petroleumssektoren, men det skjer tilfeldig og i begrenset grad. Et program for teknologioverføring vil bidra til å styrke og systematisere denne aktiviteten.

Transferit 1 vil være et viktig bidrag inn i den omstillingen som norsk økonomi har behov for. Det eksisterer store, ikke-utnyttede teknologiske muligheter i Norge som det nå er rett tid for å utløse.

Bakgrunnen for forslaget

Bakgrunnen for forslaget er todelt:

a) Industrielle og teknologiske muligheter:

Det finnes store industrielle og teknologiske muligheter som ikke er fullt ut utnyttet. Norsk petroleumsvirksomhet er et teknologisk lokomotiv, og en av Norges mest kunnskapsbaserte, mest teknologisk avanserte og mest ingeniørtunge næringer. Petroleumssektoren har en

kompetanse og teknologi som gir en unik mulighet til å kunne skape ny utvikling også i andre sektorer.

En slik overføring foregår til en viss grad allerede i dag. Rapporten «Grensesprengerne» fra Norsk Olje og Gass (2014) viser for eksempel til 26 konkrete eksempler, hvor teknologi fra olje- og gasssektoren i Norge brukes til blant annet:

- Overvåkning av hjertepasienter og finanstransaksjoner
- Lading av el-biler
- Feltsykehus
- Utforskning av planeten Mars
- Tidevannskraft
- Vasking av fiskemerder (med fjernstyrte roboter)
- Dyptermisk varme- og kraftproduksjon

De teknologiske ringvirkningene fra sektoren til andre sektorer fremstår likevel som begrenset. Teknologispredning ut av sektoren skjer i dag tilfeldig, og i begrenset grad; gjennom enkeltpersoner eller innad i selskaper.

En undersøkelse (2014) blant over 1 000 av Teknas medlemmer i oljeselskaper og leverandørindustri viser at førti prosent mener at bedriften de jobber i har teknologi som kunne vært benyttet i andre bransjer og i nye markeder. Kun 13 prosent av de spurte mente at bedriftene faktisk kom til å bruke dette potensialet. Dette forteller at det finnes store, uutnyttede teknologiske muligheter, som det nå er rett tid for å utløse.

b) Politisk aktuelt:

Forslaget fra Norsk Industri, Abelia, Norsk Olje og gass og Tekna er politisk aktuelt, på minst to måter:

- Den nylige framlagte rapporten fra produktivitetskommissjonen peker på behovet for å skape vekst og innovasjon i flere næringer enn petroleumssektoren. «Fornyelse krever rammebetingelser som stimulerer teknologi- og kompetanseutvikling» skriver utvalgsleder Jørn Rattsø i DN 10.2.2015.
- Både statsminister Erna Solberg (H) og Ap-leder Jonas Gahr Støre har nylig tatt til orde for å en næringspolitikk som skaper større bredde, som bidrar til ny industrialisering og som skaper flere solide ben for Norge å stå på.

Det er vår vurdering at et slikt program vil bidra til en slik utvikling, og at mulighetene nå er større enn noen gang.

Finansiering

Vi anslår følgende framdrift og finansiering av Transferit 1:

2015: Iverksettelse: Revidert statsbudsjett 35 mill. kr. Etablering høsten 2015.

2016-2018: Fullskala, opprettelse av regionale idélabber: Statsbudsjett årlig 120 mill. kr.

Som et utgangspunkt vil et prosjekt typisk ligge på om lag 5-7 millioner kroner, avhengig av teknologiområde. Pilotanlegg krever mer.

Nærmere om Transferit 1

Transferit 1 er et program som skal bidra til å løfte teknologi og ideer fra i første omgang petroleumssektoren over til andre sektorer, som for eksempel fornybar energi, havbruk, tjenestesektoren, romfart og helse. Det er ikke et forskningsprogram, men en metode for å identifisere, utforske og utvikle teknologimuligheter mellom aktører som vanligvis ikke møtes.

Metoden kalles «Idélab», og er en utprøvd metode for å dyrke frem nye og radikale idéer i grenseflatene mellom ulike fagfelt. Metoden er generisk, bygger på erfaringer fra over 60 gjennomføringer i det engelske forskningsrådet, og det norske Forskningsrådet har også gjort dette med suksess. Metoden egner seg godt til å plukke ut de mest grensesprengende innovasjonsprosjektene, gjennom en tidsbegrenset og intens idéutveksling og diskusjon på tvers av faggrenser.

Prosjektene formes ved at et antall håndplukkede personer fra ulike fagfelt møtes i en intensiv arbeidsuke. Personene - ikke institusjonene eller bedriftene - er de sentrale aktørene i en idélab. Prosjektideene utvikles i samspill med mentorer, som er høyt ansette fagpersoner, og andre eksterne fagspesialister, som bidrar til at prosjektene jobber med grensesprengende ideer og utfordrer de tradisjonelle løsningene. De beste prosjektene vil få tilsagn om offentlig støtte ved avslutningen av idélaben, om lag 5-7 millioner kroner per prosjekt, avhengig av teknologiområde (pilotanlegg krever mer). Vi ser for oss at Forskningsrådet og Innovasjon Norge legger til rette for samlingene.

Det er enkeltpersoner, ikke bedrifter, som etter søknad inviteres inn til samlingene. Det er ikke en forskersamling, snarere vektlegges både faglig innsikt og bredde. En organisasjonspsykolog bistår i å plukke ut deltakerne i forkant, blant annet ut fra personenes evner til å jobbe i team.

Virkemiddelapparatet har en tilbaketrukket rolle på selve samlingene, som modereres og fasiliteres av fagekspertene. Det er også disse fagekspertene som gir tilråding om tildeling. De som tilrådes sender deretter en formell søknad til Forskningsrådet, som behandler og innvilger søknaden.

Bedriftenes egeninnsats i programmene settes innenfor ESAs retningslinjer. Her er regelen kort forklart at jo nærmere markedet et prosjekt er, jo større er egenandelen fra bedriftene, med mulige unntak for miljø- og klimarelaterte prosjekter.

Forskningsrådet mener at programmet kan settes i gang høsten 2015, om det kommer midler i revidert statsbudsjett 2015.

Oslo 19. mars 2015

Lise L. Randeberg, president, Tekna

Erling Kvasdheim, direktør miljø- og næringspolitikk, Norsk Olje og Gass

Håkon Haugli, direktør i Abelia

Stein Lier-Hansen, administrerende direktør i Norsk Industri